

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 181. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856962338496/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

ELLEVTE KAPITEL

Seiladsen til *Vidunder-Landene*.

Inden jeg skrider til denne Søreises Beskrivelse, maae jeg i Forveien paamine alle strenge og ubarmhertige Kunstdommere om, ikke at slaae alt for mange Rynker paa Panden eller Næsen, ved Fortællingen om Ting, som synes at stride imod Naturen, og overgaae alle det meest troende Menneskes Troekræfter.

Jeg fylder ei min Bog med tomme Navne,
Med Flittervid og Svulst og prægtig Fias;
Jeg vil, at den skal, meer end moere, gavne:
Og Sandhed er dens Præg, og Simpelhed dens Stads.

Jeg fortæller utroelige, men sandfærdige Ting, som jeg har seet med mine egne Øine. Raae og ukyndige Hiemføddinger, som aldrig have sat Foden uden for deres Fødested, holde alt det for Fabel, som de ikke have hørt eller seet Mage til fra Barnsbeen; men lærde Folk, især de, som have nogen Kundskab i Naturhistorien, og have lært af Erfaring, hvor frugtbar Naturen er paa Forandringer, fælde billigere Domme over de usædvanlige Ting, man fortæller dem.

Hvo studser ved en Hals saa tyk, som tre,
Blandt *Alpernes* besneete Høie?
Hvo undres ved i *Meroë*
Et større Bryst end Pattebarn at see?
Hvem sætter i Forundring blaaligt Øie,

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE

Lysgule Haar, og hornet Pandes Dusk
Hos Rhinens Søn den krigerske Cherusk?
Hvad andensteds man aldrig finder,
Er her og der almindeligt;
Paa Stedet studser ingen over sligt.
Saa nævestor Pygmæe til spæde Hofte binder
Det fingerlange Sværd,
Og mod en talrig, vinget Hær
Paa Marken iler ud i Ledingsfærd;
Snart grumme Trane ham i Kampen overvinder,
Og snapper lille Helten i sin Kloe,
Og seirende med ham igiennem Luften iler.
Enhver, hos os, som saae det Syn, vist lœe;
Der ingen, hvor man seer det daglig, smiler,
End sige leer; skjøndt hver i slig en Hær,
Endog den længste af de tvende høie,
Som staae paa begge Fløie,
Kun een Fod lang fra Taa til Toppen er.

Man har i fordum Tid fundet Mennesker i *Scythien*, de saa kaldte *Arimasper*, der havde kun eet Øie, som sad midt i Panden. Andre under samme Himmelegn havde Fodbladene vendte bag ud. I *Albanien* fødtes Mennesker, som i deres Barndom havde graae Haar. De gamle *Sauromater* spuste kun hver tredie Dag, og fastede i de to andre. I *Afrika* gaves visse Familier, som kunde forhexe Folk med deres Snak. Det er en bekjendt Sag, at der vare visse Personer i *Illyrien*, med to Øiensteene i hvert Øie, som dræbte Folk med deres blotte Syn, ved at stirre længe paa dem, naar de vare vrede. Paa Biergene i *Hindostan* har man truffen hele Folkeslag med Hundehoveder, som giøede: og andre, som havde Øinene paa Ryggen. Ligeledes har man i de alleryderste Egne af *Indien* fundet Indbyggere, hvis Kroppe vare lodne, og havde Fiær ligesom Fugle, der levede uden Mad, blot ved at lugte til Blomsterne. Hvo skulde kunne troe dette og andet meere, hvis ikke *Plinius*, een af de alvorligste Skri-

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

bentere, havde helligen forsikkret, at han hverken havde hørt eller læst det mindste herom; men seet det altsammen selv med sine egne Øine? Ja, hvo skulde have troet, at Jorden var huul, at der inden i den var baade Sol og Maane, dersom ikke min egen Erfaring havde opdaget denne Hemmelighed? Hvo skulde have tænkt det mueligt, at der fandtes en Klode, som var beboet af gaaende, fornuftige Træer, hvis ikke samme Erfaring havde sat det uden for al Tvivl? Imidlertid vil jeg dog ikke yppe Klammerie med nogen, for sin Vantro i denne Henseende; thi jeg maa tilstaae, at jeg selv, før jeg gjorde denne Reise, havde en Slags Mistanke om, at det var blotte Eventyrer og Ammestue-Historier, hvad Skipperne fortalte.

I Begyndelsen af Maaneden *Radir* gik vi ombord, lettede Anker, og

Vinden i spilede Seil omfavned' de bugnende Master,
Og, som Pilen i Luften, med lynende Fart, uden Hinder,
Giennemhvinede Kiølen de svindende fraadende Bølger.

Vinden blev ved at være god i nogle Dage, i hvilken Tid vi arme Roersknægte havde got, da man ingen Aarer behøvede; men paa den fjerde Dag blev det stille.

Seilene faldt: i en Snup var' alle paa Bænkerne rede,
Og med pladskende Slag slog Aarerne Himlen i Vandet.

Da Skibskapteenen saae, at dette Arbeide faldt mig meget besværligt, lod han mig hvile imellemstunder, og befriede mig tilsidst aldeles fra denne Trældom. Jeg veed ikke af hvad Aarsag han var saa artig imod mig, enten det kom deraf, at han troede mig uskyldig, eller fordi han holdt Opfinderen af de majestætiske *Parykker* en bedre Skiebne værd. Han havde selv taget tre *Parykker* med sig, som han lod mig krølle og holde ved lige, saa at jeg fra en Roersslave pludselig blev omdannet til en Haarskiærer. Hans Artighed gik saa vidt, at han altid, naar vi

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE

kom i en Havn, lod mig være een af dem, som gik i Land, hvorved jeg fik overflødig Leilighed til at stille min Nysgjerrighed.

I lang Tid mødte os ikke det ringeste, som var værd at lægge Mærke til; men saasnart vi havde tabt Landet af Sigte,

Hævdede nye Gestalter sig op af det bævrende Havsvælg.

Det var *Havfruer*, som naar Veiret blev stille, og Bølgerne lagde sig, svømmede hen til Skibet for at bede om Almisse:

Menneske-Næser og Munde, med Ører og Øine de
havde,
Pander og Hager, og alt, hvad Menneskehoveder anstaaer,
Hver, fra Issen til Beltet den skønneste Jomfrue, var
neden
Skjældækt, finnet og sort, som Halen af fæleste Hvalfisk.

Deres Sprog havde saa megen Lighed med det *martinian-ske*, at endog nogle af Matroserne kunde snakke med dem uden Tolk. Een af dem bad mig om et Stykke Kiød; da jeg gav hende det, saae hun opmærksom paa mig, og raabte:

Snart du vorder en Helt og mægtige Landes Behersker!

Jeg loe af denne Spaadom, som af et tomt Smigrerie, endskiøndt Matroserne bandte paa, at Havfruernes Forudsigende sielden sloge fejl. Efter otte Dages Seilads saae vi endelig et Land, som Skibsfolkene kaldte *Picardania*. I det vi lagde ind i Havnen, kom en Skade flyvende, som de sagde, var General-Told-Inspecteuren, en meget betydelig Mand. Jeg havde Møie med at bare mig for Latter, da jeg hørte, at en Skade beklædte saa anseeligt et Embede, og saae en Skatmester

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

Op i den tyndere Luft sig svinge med susende Vinger,
Til han tabtes, som Prik, blandt Himmelens blaalige
Skyestænk.

Af Inspecteurs Dannelselse sluttede jeg, at Visitererne og de ringere Toldbetientere maatte være Fluere.

Efterat han tre Gange havde fløiet om vort Skib, fløi han i Land, og kom tilbage med tre Skader. De satte sig alle paa Forstavnen. Jeg havde nær bristet af Latter, da jeg saae een af vore Tolke nærme sig med mange Komplimenter til disse Skader, og hørte ham holde en lang Tale med dem. De vare komne for at eftersee Ladningen, og undersøge, om vi ikke havde forstukket een eller anden forbuden Vare, især den Plante *Slak*, hvis Indførsel er paa det strængeste forbuden. De pieie derfor med yderste Omhyggelighed at efterspore samme, og krybe rundt omkring i alle Kroge af Skibet, rode i alle Pakker og grave i alle Lommer, for at opsnuse den. Sagen er, at Indbyggerne elske særdeles denne Plante, og tiltuske sig den for andre meget ypperlige og nødvendige Varer, hvorover Landets egne Planter, der kunde tiene til samme Brug, tabe deres Priis, saa at *Picardanerne* deri fuldkommen ligne *Europæerne*, der ere saa begierlige efter alt, hvad der frembringes i fremmede Lande, og maa hentes meget langt borte.

Da General-Told-Inspecteuren temmelig længe havde talt med vore Tolke, gik han ned i Rummet med de andre Skader. Da han kom op igien, saae han meget forbitret ud, og lod os vide, at al Handel imellem os og hans Nation herefter skulde ophøre, eftersom vi havde overtraadt den eengang sluttede Tractat, ved at bringe forbudne Varer med os. Men Skibskapteinen, der vidste af Erfaring, hvorledes man strax kan stille Told-Inspecteurs Vrede, forærte ham nogle Pund *Slak* af beste Sort, hvorpaa han blev god igien, lod som ingen Ting var, og tillod os at løsse. Da vi havde udlosset, kom strax en stor Mængde Skader tilflyvende, som alle vare Kiøbmænd.

Imidlertid gik Kapteinen i Land med mig og to andre Abekatter, nemlig vor Superkargo og en Tolck.

Vi vare budne til Bords hos Hr. General-Told-Inspecteuren. Der var imidlertid intet Bord; thi *Pikardanerne* kunne ikke bruge Stole; man dækkede derfor midt paa Gulvet. Man frembar mangfoldige prægtige og kostbare Retter, men paa overmaade smaabitte Fade: og da Køkkenet var i det øverste Stokværk, kom fire Skader nedflyvende med hver Ret igiennem en Aabning i Loftet. Da vi havde spiiist, viiste Hr. General-Told-Inspecteuren os sit Bibliothek. Det bestod af en temmelig stor Mængde Bøger; men i saa smaa Formater, at de største Folianter neppe vare saa store som *Musen-Almanakker*. Jeg kunde ikke bare mig for at smile, ved at see Bibliothekaren flyve op til de øverste Hylder, for at tage Smaabøger i Octav og Duodez ned. De *picardanske* Huse ere ellers ikke vores meget ulige i Bygning og Udziiring, undtagen, at Sengene hænge tæt under Taget, ligesom Fugle-Reeder. Man vil forundre sig over, hvorledes det er mueligt, at Skader, der dog høre til de mindre Fugleslag, kunne opføre saa store Bygninger; men at det virkelig lod sig gjøre, blev jeg overbeviist om, ved at see dem arbeide paa et Huus, som netop den Gang stod i Bygning. Der vare tusinde Arbeidsfolk i Bevægelse derved. Mængden, og den Letthed, hvormed de flyve, erstatter paa en Maade Mangelen paa Kræfter, saa at de i næsten lige saa kort Tid, som vi, faae en Bygning færdig.

Vi havde ikke den Fornøielse at see Frue General-Told-Inspecteurinden, siden hun just laae i Barselseng; thi Barselkonerne her pleie ikke at lade sig see, før Børnene have faaet Fiær paa Kroppen; men hun vilde nu snart vove sig ud, sagde hendes Mand, siden Ungerne begyndte allerede kiønt at duunes.

Vi opholdt os ikke længe i dette Land, hvorfor jeg ikke kan indlade mig i nogen nøiagtigere Beskrivelse over dets Forfatning, og Indbyggernes Karakter og Sæder. Alle Gemytter vare i Giæring og Uroe paa samme Tid, for-

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

medelst en Krig, som nylig var udbrudt imellem *Picardianerne* og deres Naboer, *Kramsfuglene*, især da der Dagen efter vor Ankomst kom Tidende om, at Skaderne i en stor Lufttrefning vare slagne, hvorfor og den commanderende General, efter holdet Krigsraad, blev dømt til at miste sine Vinger, som her holdes for en skrækkelig Straf, og næsten ligesaa stor, som den at miste Livet. Saasnart vi havde afsat vore Varer, gik vi til Seils igien. Ikke langt fra Strandbredden saae vi Søen bedækket med Fiær, hvoraf vi sluttede, at Slaget imellem Skaderne og Kramsfuglene havde været holdt der.

Efter tre Dages lykkelige Seilads naaede vi *Musiklandet*. Saasnart vi havde ankret, gik vi i Land. Een af vore Tolke spadserede foran med et musikalsk Instrument, som man i Europa kalder *Bas*, hvilket forekom mig meget latterligt, da jeg ikke kunde begribe til hvad Ende han slæbte denne Byrde med sig. Da vi fandt alting tomt og øde, og ikke saae Spor til nogen levende Skabning, befalede Kapteinen, ved Stød i Trompeten at underrette Indbyggerne om vores Ankomst, paa hvilken Lyd der strax kom løbende henved tredive musikalske Instrumenter, eller *Basser*, paa eet Been. Da der paa min hele Reise aldrig havde mødt mig noget saa forunderligt, forekom det mig i Begyndelsen som lutter Hexerie; men jeg mærkede snart, at disse *Fiolbasser* vare Indbyggerne der i Landet. Oventil havde de paa en temmelig lang Hals et lillebitte Hoved; Kroppen selv var smal, og omgivet med en glat Bark, der ikke sluttede tæt til Livet, saa at der imellem begge var et temmelig viidt, tomt Rum. Over Navlen havde de af Naturen en Stoel, over hvilken de fire Strænge vare spændte. Den hele Maskine hvilede paa et eeneste Been, saa at de meere sprang end løb, og hoppede med en forunderlig Hastighed over Marken. Kort sagt, man kunde have taget dem for virkelige musikalske Instrumenter, hvad Dannelsen angik, hvis de ikke havde haft tvende Hænder og Arme. I den eene Haand holdt de Buen, den anden brugte de til Grebene. Da vor Tolk

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE

vilde tale med dem, tog han Bassen, som han havde med sig, i sin venstre Haand, Buen i den høire, satte sig ret i Stilling, og begyndte at spille. De svarte ham strax med Strøg paa deres Strænge, og, ved saaledes at afvexle med hinanden, blev det til en ordentlig musikalsk Samtale. I Begyndelsen spillede de blot *Adagio* med megen Velklang; men strax derpaa gik de over til skurrende Toner, som gjorde ondt i Ørerne, og tilsidst endtes Musiken med en særdeles munter og behagelig *Presto*. Saasnart vore Folk hørte det, hoppede og sprang de af Glæde, sigende, at Akkordten om Værene nu var sluttet. Jeg kom siden efter, at den *Adagio*, de først spillede, betydede en Indledning til Samtalen, og bestod blot i Komplimenter paa begge Sider: mens *Dissonantserne* varede, trættedes man om Prisen, og endelig tilkiendegav den sødtklingende *Presto*, at man var kommen overeens om Kiøbet; thi strax efter blev Skibet udlosset. Iblandt de Værer, som indføres her, er *Kolofonium* den allerbetydeligste, hvormed Indbyggerne i Landet smøre deres Buer eller Taleredskaber. Man straffer store Forbrydere med at lade Buen tage fra dem; og at miste den for bestandig, ansees som Livsstraf. Da man sagde mig, at der paa et Ting i Nærheden blev ført en Sag, løb jeg derhen, for engang at være Vidne til en musikalsk Rettergang. Sagførerne spillede paa deres Mavestrænge, isteden for at tale, og saa længe Sagen blev forhandlet, hørte man intet uden *Dissonantser*, saa at al deres Veltalenhed bestod i Strøg med Buen og Fagter med Hænderne. Saasnart Trætten var forbi, reiste Dommeren sig, tog sin Bue og spillede en *Adagio*. Jeg mærkede, at dette var det samme som at afsige Dømmen; thi der sprang strax nogle Retsbetiente frem, og toge Buen fra Synderen, som havde tabt sin Sag.

Børnene her see ud som de Instrumenter vi kalde *Violiner*. De faae ingen Bue før de ere tre Aar gamle. Naar de gaae ind i deres fjerde Aar, blive de satte i Skolen, for at undervises i Grebene paa Strængene og Strøgene med Buen, hvilket er her det samme, som hos os at lære at

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

læse. De komme ikke fra Skolemesteren, før de have lært at gribe reent, stryge med Buen, at det ikke skurrer, og selv kunne opfinde en Melodie. Vi havde vor store Plage med disse Børn, som forfulgte os med deres Musik. Vor Tolk, som forstod Instrumentsproget, sagde os, at disse Basunger tiggede om Kolofonium. Saa længe de bad, hørte man en *Grave* eller *Adagio*: men naar de fik noget spillede de *Presto*, hvormed Taksigelse udtrykkes. Fik de intet ophørte deres hele Musik aldeles.

Da vi efter Ønske havde bragt vore Ting i Rigtighed, forlode vi, i Enden af Maaneden Cusan, Musiklandet, og efter nogle Dages Seilads fik vi Kysterne af et nyt Land i Sigte, som vi, formedelst den fæle Lugt der kom os i Næserne, sluttede at maatte være *Pyglossia*. Indbyggerne i dette Land ere Mennesker ikke meget ulige; hele Forskiellen bestaaer deri, at de ingen Mund have, og derfor tale med det Ansigt, som vender i Syd, naar Næsen vender i Nord. Den første, som kom ombord til os, var en meget rig Kiøbmand. Han hilsende os, efter Folkets Sædvane, med den anden Ende, og begyndte strax at akkordere med os om Varernes Priis. Jeg holdt mig i en temmelig Frastand, saa længe dette varede, da hverken Lyden eller Lugten af hans Tale synderlig behagede mig. Men til min store Ulykke var vores Barberer paa samme Tid syg, saa at jeg nødtes til at lade en *Pyglossianer* komme, for at tage mit Skiæg af. Thi da Barbererne her ere vel saa snaksomme, som de Europæiske, opfyldte han, mens han ragede mig, hele Kahytten med saa ubehagelig en Lugt, at vi, saasart han var gaaet, maatte ryge med al den Røelse vi havde.

Jeg var nu bleven saa vant til forunderlige og overnaturlige Ting, at intet længer forekom mig urimeligt. Da det imidlertid, formedelst denne Naturfeil, faldt os besværligt og kiedsommeligt at omgaaes med disse Folk, iføde vi, det beste vi kunde, med vor Afreise, og lettede, endog noget før den bestemte Tid, Anker; fornemmelig fordi en rig *Pyglossianer* havde budt os til Bords hos sig.

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE

Ved Indbydelsen trak vi alle paa Skuldrene, og ingen vilde sige ja, uden paa de Vilkaar, at der ved Bordet, saa længe Maaltiden varede, skulde herske en fuldkommen Taus-
hed. Da vi seilede ud af Havnen, stode endeel *Pyglossianer* paa Strandbredden, og baglænds ønskede os en lykkelig Reise; men da Vinden bar fra Landet, bade vi dem med Miner og Gebærder at spare deres Lykønskninger; thi Høflighed kan ogsaa gaae for vidt. De Varer, som *Martinianerne* føre hertil, ere Rosenvand, Balsam, og adskillige andre vellugtende Specerier.

Jeg har allerede bemærket, at dette Folk i Legems Dannelsen lignede Mennesker, undtagen for saavidt, at de snakkede med den Deel af Kroppen, som vi sidde paa. Imidlertid mangler det ikke heller vor Jord paa Folk, der saavel i Mundart, som Skabning, stemme fuldkommen overeens med *Pyglossianerne*. Hvad om *Jens Sørensen*, tænkte jeg ved mig selv, *Oie Petersen*, *Anders Lorentsen*, og andre slige vakkre Mænd, som med cynisk Aabenhierlighed give hver Ting sit egentlige Navn, og uden Undseelse, endog i Fruentimmer-Selskab, alle Øieblikke røbe deres Galtesiele, hvad om disse Sote-Sigere kom til dette Land, hvor vilde de blive modtagne med aabne Arme! For Sprogets Ligheds Skyld vilde man strax give dem Borger-Ret, og ansee dem som Indfødde. Thi hvad gjør det til Sagen, hvor Munden sidder, naar det, som kommer ud af den,

Er lydende Stank og stinkende Lyd,
Som rober en Mødding i Siel eller Mave?

Vi styrede Kursen herfra til *Iislandet*, som var saa fælt og gyseligt at see til, at jeg troede det maatte være det ulyksaligste af alle Lande. Det bestod af øde Klipper, som laae bedækkede med en evig Snee. Indbyggerne, som alle ere af Iis, boe hist og her i Kløfterne paa Fieldtoppene, hvor Solen aldrig sees, og en uophørlig Frost hersker i Mørket. Den eeneste Lysning de have, giver den glindsende Rimefrost. De underliggende Dale ere fortorrede og forbrændte af heede Ilddampe. De vove sig derfor aldrig ned i Dalene

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

uden i tykt og fugtigt Veir, naar Luften er taaget, og saasnart de see den mindste Soelstraale, vende de pludselig tilbage til Fieldtindene, eller styrte sig hovedkulds i Hulerne. Det hænder sig ikke sielden, at de, naar de gaae ned af Biergene, smelte paa Veien, eller komme til anden Ulykke. Misdædere føres derfor i taaget Veir ned paa en Slette, hvor de blive bundne til en Pæl, for at smeltes af Solen. Landet har alle Slags Mineralier, undtagen Guld. De føres raa ud af Landet ved fremmede Kiøbmænd, da Indbyggerne ikke fordrage Varme, og derfor ikke kunne forarbeide Metallerne. Man holder for, at denne Handel paa *Islandet* indbringer eene næsten lige saa meget, som al den anden Handel paa *Mezendores*.

Alle disse Lande, som jeg her har givet en Udsigt over, staae under den store Keiser i det egentlige *Mezendore*. De Søefarende kalde dem derfor i Almindelighed de *Mezendoriske* Øer, endskiondt hver af dem har sit særegne Navn, som man har seet i denne min Reisebeskrivelse. Dette store og forunderlige Rige er Maalet og Enden af denne Reise. Efter otte Dages Seilads kom vi til den Keiserlige Residents-Stad, hvor vi fandt alt det i Virkelighed, som Poeterne have digtet om Dyrenes, Træernes og Planternes Selskaber; thi *Mezendore* er saa at sige alle fornuftige Dyr og Vexters fælles Fædreland. Ethvert Dyr, ethvert Træ kan faae Borgerskab der, naar de underkaste sig Regieringen og Lovene. Man skulde troe, at der, formedelst Blandingen af saa mangfoldige forskiellig dannede og stridig artede Skabninger, maatte herske megen Forvirring og Uroelighed. Men det er saa langt fra, at tvertimod denne Forskiellighed frembringer de lykkeligste Virkninger, hvilket maa tilskrives deres viise Love og Indretninger, der bestemme enhver af Undersaatterne den Bestilling og Forretning, han efter sin Natur og særegne Sielekræfter er best oplagt til. Saaledes, for Exempel, vælger man i Betragtning af den medfødte Høimodighed, som er Løverne egen, altid en *Løve* til Regent. *Elefanterne*, formedelst deres skarpe Dømmekraft, sidde i Statsraadet. Af

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE

Chamæleoner gjør man *Hofmænd*, fordi de ere ubestændige, og vide at vende *Kaaben* efter *Veiret*. *Land-Krigsstanden* bestaaer af *Bjærne*, *Tigre* og andre stridbare Dyr; paa *Floden* derimod har man *Stude* og *Tyre*, fordi *Søemænd* gjerne ere jevne og brave Folk; men haarde, ubøielige, og i *Almindelighed* ikke synderlig forfinede Personer, hvis *Levemaade* kommer overeens med deres *Element*. Man har derfor et *Seminarium*, som bestaaer af *Kalve*, eller *Søecadetter*, hvori man danner *Orlogskrigere*, og hvoraf man tager alle *Søcoefficierer*. *Træerne*, formedelst deres medfødde *Sindighed*, blive gjerne *Dommere*. *Høisterets-Advocaterne* ere *Giæs*; *Procuratorerne* ved *Underretterne* *Skader*; *Rævne* blive ordentlige og overordentlige *Gesandter*, *Consuler*, *Agenter* og *Legations-Secretairer*. *Ravnene* beskikkes i *Almindelighed* til *Skifteforvaltere* og *Stervboes Commissairex*. *Giedebukkene* ere *Philosopher*, og især *Grammatikere*, deels for *Hornenes Skyld*, hvormed de ved mindste *Læilighed* pleie at stange deres *Modstandere*, deels i *Betragtning* af det ærværdige *Skiaæg*, som udmærker dem saa kiendeligen blandt alle *Skabninger*. *Borgemesterne* og *Raadmændene* i de smaae *Kjøbstæder* ere *Heste*. *Godseierne* og *Bønderne* ere *Slanger*, *Muldvarpe*, *Rotter* og *Muus*. Til *Stafetter* og *Løbere* bruger man *Fugle*. *Eslerne*, formedelst deres skrydende *Stemme* blive *Degne*. *Nattergalene* ere *Sangere* og *Fløitespillere*; *Hanerne* *Vægtere*, og *Hundene* *Portnere*. *Rentemestere*, *Kasserere* og *Told-Inspecteurer* ere gjerne *Ulve*, og *Høge* ere deres *Fuldmægtige*.

Ved disse ypperlige *Indretninger* blive de offentlige *Embeder* vel besatte, og alting forrettes med *Lyst* og i behørig *Orden*. Jeg troer derfor, at denne *Regiering* er et *Mønster*, som alle *Lovgivere*, naar de indrette *Stater*, bør rette sig efter; thi at der paa andre *Steder* gives saa mange usle og uduelige *Embedsmænd*, kommer sikkert ikke saa meget af *Undersaatternes Dumhed*, som deraf, at man ikke vælger med *Skionsomhed* blandt de forskellige *Anlæg*. Ved at gjøre dette med *Omhyggelighed* og *Klogskab*,

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

og ikke saa meget see paa enhver Fortieneste i Almindelighed, som paa udmærket Beqvemhed til det eller det Embede i Særdeleshed, vilde alle offentlige Betiendinger ypperligen forestaaes, og Staten uophørlig blomstre. Hvor nyttig denne Indretning er, beviiser dette Riges Exempel. De Mezendoriske Aarbøger melde, at for tre hundrede Aarsiden, under Keiser *Lilako*, denne Lov blev afskaffet, og de offentlige Embeder givne bort i Fleng til alle, som havde enten gjort noget stort, eller udmærket sig ved een og anden Dyd. Men denne Uddeling i Fleng af Embeder foraarsagede saa megen Uroelighed og Uorden, at det syntes i kort Tid at være ude med hele Staten. En Ulv, for Exempel, som ypperligen havde forestaaet et Kasserer-Embede, forlangte paa Grund af denne Fortieneste en højere Værdighed, og blev Raadsherre. Et Træe derimod, som var bekiendt for sin udmærkede Dømmekraft, blev igien Kasserer. Ved denne bagvendte Befordring bleve tvende duelige Mænd gjorde aldeles unyttige for Landet. End videre, en Gieddebuk, eller Philosoph, som ved Academiet havde indlagt sig største Berømmelse for sin Haardnakkenhed i at forsvare sine Sætninger, blev opblæst af denne Ære, og søgte en meere glimrende Post, nemlig den første Hofbetiening, som blev ledig, og fik den. Derimod fik et Chamæleon, paa Grund af sin fine Levemaade og smidige Karakter, en Professor-Plads ved Academiet, som han søgte for Indkomsternes Skyld. Saaledes blev den eene af en ypperlig Hofmand en elendig Philosoph, og den anden af en ypperlig Philosoph en elendig Hofmand. Thi den Standhaftighed i at forsvare sine Meeninger, der havde prydet Philosophen, vanzirede Hofmanden, da Letsindighed og Ustadighed ere Hoveddyderne ved Hoffer, og en sand Hofmand ikke bør see saa meget paa hvad der er ret, som paa hvad der er trygt, og bestandigen vende Kappen efter Hoffets Veir. Men hvad der er en Feil ved Hoffet, er netop en Dyd ved Academiet, hvor den Ivrigheid i at paastaae sin Meening til det yderste, er det største Beviis paa Lærdom og Duelighed. Med

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE

faa Ord: alle Undersaatterne, endog de, som udmærkede sig med de sieldneste Talenter, bleve ved denne Lovens Forandring giorte fuldkommen ubrugelige, og Staten begyndte at vakle. Da alting truedes med Undergang, opstod endelig en særdeles klog Elefant, ved Navn *Bakkari*, som sad i Statsraadet, og foredrog Keiseren med megen Varme Landets Elendighed. Keiseren blev overbevist, besluttede strax at raade Bod derpaa, og gik til Værks paa følgende Maade. Alle Embedsmænd bleve ikke paa engang afsatte; thi derved havde Lægemeddelet blevet værre end Sygdommen selv; men efterhaanden, som Bestillingerne bleve ledige, flyttede man een fra den Post han ikke duede til, til een, som han kunde forestaae. For denne sit Fædreland beviiste Tieneste, hvis ypperlige Virkning snart viiste sig, blev *Bakkari* opreist en Ærestøtte, som endnu sees paa det store Torv i *Mezendore*. Fra den Tid af har man bestandig holdet helligen over de gamle Love.

Vores Tolk forsikkrede, at denne Historie var ham fortalt af en Gasse, som var hans meget fortrolige Ven, og blev holdt for een af de kyndigste Procuratorer i hele Byen.

Man finder i dette Land mangfoldige usædvanlige, høist forunderlige Ting, som nødvendigen maa drage alle Fremmedes og Reisendes Øine til sig. Det blotte Syn af saa mange forskiellige Arter af Dyr, saasom *Bierne*, *Ulve*, *Giæs*, *Skader* o.s.v., som spadsere omkring paa Gaderne og snakke med hinanden, opvækker baade Forundring og Fornøielse hos enhver, som ikke har seet sligt før. Den første, der kom ombord til os, var en maver *Ulv* eller Told-Inspecteur, som blev fulgt af fire *Høge*, eller *Betientere*, som man i Europa kalder *Visiterere*. Disse toge af Værerne hvad de best syntes om, og gavede derved tilkiende, at de forstode deres Haandtering tilgavns, og vidste alle Knebene deri paa deres Fingre. Kapteinen var saa artig, som han altid pleiede, at tage mig i Land med sig. Saa snart vi havde sat Fod paa Broen, kom en *Hane* os imøde, som da han havde spurgt os, hvorfra vi vare, og om Aar-

sagen til vor Reise, meldte os hos Told-Inspecteuren. Han modtog os med megen Artighed, og bad os spise til Middag hos sig. Fruen i Huset, som jeg havde hørt, skulde være een af de største Skønheder blandt Ulvinderne, var ikke tilstæde ved Bordet. Aarsagen hertil var, som vi siden fik at vide, hendes Mands Skinsyge, som fandt det ikke raadeligt at lade saa smuk en Kone sees af Fremmede, og oven i Kiøbet Søefolk, der hungrige og forsmægtede efter den langvarige Fasten, pleie gierne, naar de komme i Land, at gjøre Jagt paa alle Koner og Piger. Der vare dog adskillige andre Damer ved Bordet, iblandt andre en vis Commandeurs Kone, som var en hvid Koe med sorte Pletter. Næst ved hende sad en sort Kat, som var Hof-Jægermesterens Gemalinde, der nylig var kommen ind fra Landet. Ved Siden af mig sad en spraglet Søe, en vis Renovations-Inspecteurs Kone; thi det Slags Bestillingsmænd tages gierne af Svineslægten. Hun var rigtig nok lidt smudsig, og havde ikke toet sine Hænder, som ofte er Tilfældet hos det Slags Folk; men for Resten forekom hun mig meget artig; thi hun tog ofte Mad af Fadet og lagde paa min Tallerken. Alle forundrede sig over denne usædvanlige Høflighed, især da Svinene ikke just besidde den fineste Levemaade. Men jeg havde heller seet, at hun havde været lidt mindre artig; thi det var mig ikke synderlig behageligt at rækkes Mad af en Soes Hænder. Man maa lægge Mærke til, at Indbyggerne i Keiserdommet *Mezendore*, skjøndt de i Legems Dannelse ganske ligne Dyrene, dog have Hænder og Fingre paa Forbeenene. Da de have enten Haar, Uld eller Fjær paa Kroppen, behøve de ingen Klæder. Imidlertid udmærke dog de Rige sig fra de Fattige, ved visse Prydelser, som, for Exempel, Halskieder af Guld eller Perler, og Baand, som de i Alnetal vinde omkring deres Horn. Commandeurs Fru havde saa mange Baand og Sløifer paa Hovedet, at man knap kunde skimte hendes Horn. Hun gjorde Undskyldninger for hendes Mands Fraværelse, og fortalte, at han maatte blive hjemme, formedelst en Trætte han nylig var bleven

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE

indviklet i, og holde Raad med to Skader, som den følgende Dag skulde føre hans Sag for Retten.

Efter Maaltiden havde den spraglede Soe, Renovations-Inspecturens Kone, en Samtale under fire Øine med vor Tolk, hvori hun aabenbarede ham, at hun var dødelig forelsket i mig. Han trøstede hende det beste han kunde, lovede hende sin Understyttelse, og vendte sig til mig, for at overtale mig; men da han mærkede, at al hans Veltalenhed var spildt, raadte han mig at tage Flugten, da han vidste, at denne Dame ville sætte baade Himmel og Jord i Bevægelse, for at opnaae sit Ønske. Fra den Tid af blev jeg bestandig ombord, især da jeg kom efter, at en gammel Galan hos denne Frue, en vis Studiosus Philosophiæ, af Skinsyge stod mig efter Livet. Men Skibet selv var mig ikke Værn nok mod denne Dames Anfald, som snart ved Mellembud, snart ved Kierlighedsbreve, og snart ved Elskovs Elegier, stræbte at smelte den Iis, som omgav mit Hierte. Havde jeg ikke ved det Skibbrud, jeg siden leed, mistet disse Papirer, skulde jeg have fremviist Prøver af Svinenes Poesie. Men jeg har glemt det altsammen, saa nær som disse Linier, hvori hun roser sin Skabning saaledes:

»Du, efter hvem min Siel i hede Længsler tørster,
Find ei min Skabning styg, for den er klædt med Børster!
Hvordan seer Træet ud, som ingen Blade har?
Hvor styg er ei en Hest, som man sin Mank afskar?
Svie alle Haarene af Inspecturens Frue,
Og see, om meer med Horn hun hendes Mand vil true?
Hvad Værd var Pudd'ler i, hvis deres Krop var glat?
Om ei det lodne var, hvo holdt vel af en Kat?
O! see dig om, min Griisl blandt alle skabte Sager,
Mon det ei loddent er, som overalt behager?
Har Lammet ei sin Uld? og har ei Fuglen Fiær?
Og mon ei Mandens Skiæg hans største Skionhed er?«

Varernes Omtusking gik med saa megen Hurtighed for sig, at vi inden faa Dage havde kunnet gaae til Seils igjen;

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

men en Trætte, som opkom just, som vi vare seilfærdige, imellem vore Skibsfolk og nogle Mezendoriske Borgere, sinkede vor Afreise. Anledningen til denne Trætte var følgende: Een af vore Baadsmænd var, i det han spadseerte igiennem Byen, bleven skiældt ud af en *Giøg*, som iblandt andet kaldte ham *Peripom*, hvilket Ord i deres Sprog betyder en Gøgler; thi da Gøglere og Marionetspillere i dette Land gemeenligen ere *Aber*, havde Giøgen taget ham for en slig Person. Baadsmænden, som ikke forstod denne Spøg, pryglede den arme Kukuk dygtig af, og havde nær slaaet Halsen i tu paa ham. Den Afpryglede bad Folk drages til Minde, kaldte de Omstaaende til Vidner, og lod dem den følgende Dag komme til Forhør. Da de vare afhørte, indgav han Sagen for Magistraten. Baadsmænden, som hverken forstod Sproget eller Lovkyndigheden i *Mezendore*, saae sig nødt til at antage en Skade, for at forsvare sin Sag. Efterat begge Parters Procuratorer i en Time havde klamredes for Magistraten, blev Dommen fældet saaledes: at *Giøgen*, som den, der havde begyndt *Træitten*, skulde lide Skade for *Hiemgiæld*, og betale *Processens Omkostninger*, hvoraf, som sædvanlig, den største Part gik i Procuratorernes Lomme. Magistratspersonerne, som dømte i denne Sag, vare *Heste*, hvoraf to kaldtes Borgemestere, og fire Raadmænd. Der sadde og sex *Føl*, som Auscultanter, der paa denne Maade, som unge Jurister, øvede sig i Rettergangs-Sager. I de andre Collegier horte jeg, at der vare lige saadanne Seminarier, hvoraf man tog de meest øvede Lærlinger til at besætte de ledige Embeder med.

Da vi lykkelig havde afgjort vore Forretninger, og faaet en meget kostbar Ladning ind, gav vi os paa Hiemreisen. Vi vare netop komne i aaben Søe, da vi pludselig fik Vindstille, saa at Folkene, for at fordrive Tiden, maatte give sig til at fiske, deels med Garn, deels med Kroge. Det begyndte derpaa at lufte lidt igien, og

Hurtig til Flugten i Vandet udspændte vi Seilenes Vinger.

NIELS KLIMS UNDERJORDSKE REISE

Efterat have seilet en Tidlang med god Vind, saae vi atter nogle Havfruer, som

– Drybende vaade

Skæde sig op, og dukked' imellem de skummende Bølger,

og af og til gave gyselige Skrig fra sig. Skibsfolkene bleve meget forskrækkede herover, da de vidste af Erfaring, at denne sørgelige Musik pleiede at spaae Uveir og Skibbrud. De toge derfor strax de store Seil ind, og hver blev anviist sin Post og Forretning. Neppe var dette gjort, før hele Himlen blev overtrakt med sorte Skyer,

Den lyse Dag blev Nat, hver Skabning giøs;
Og strax med frygteligste Hvinen bryder
En uåbart Hvirvelstorm fra alle Kanter løs.
Jordkuglens Axel knager, Havet syder,
Af Tordner, Skrald i Skrald, den hele Himmel lyder,
Som Bierge Bølgerne optaarne sig;
Vildt, uden Roer, den halvforknuste Skude
Omtumbles hist og her – og med fortvivlte Skrig,
Blandt Havets Brusen, Himlens Bragen, tude
Matroserne paa Dækket: det er ude!

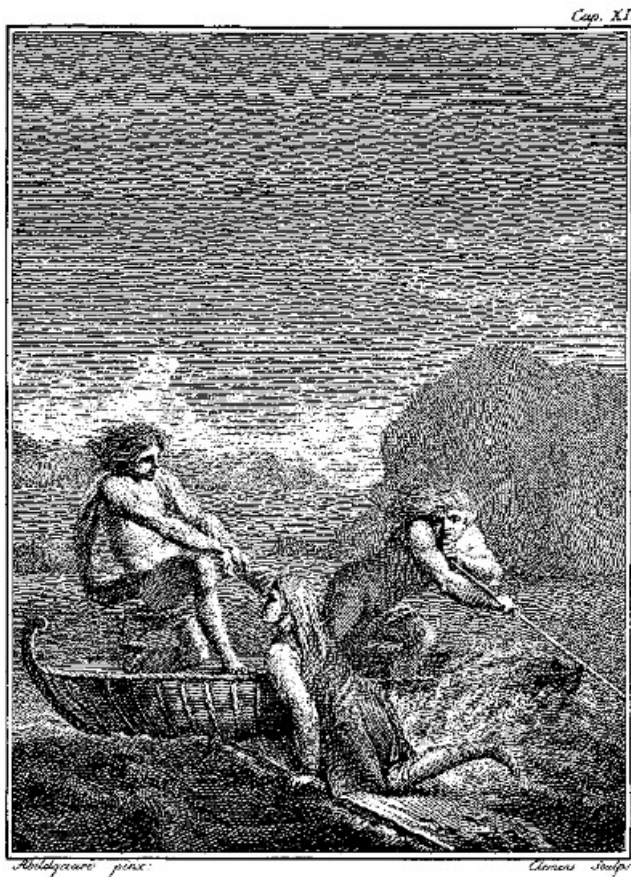
Styrmanden, som i fyrretive Aar havde pløiet Søen under Jorden, forsikkrede, at han aldrig havde forsøgt et haardere Uveir. Alting paa Dækket flød i Vand, deels af de indvæltende Bølger, deels af den umaadelige Regn, som i gyselige Skyebrud, med Torden og Lynild, styrtede ned paa os, saa at alle Elementerne syntes at have sammensvoret sig til vor Ødelæggelse. Mens vi saaledes omtumledes knak paa engang vor Stormast, og faldt med et skrækkeligt Brag agter over, saa at den tillige knuste Mesans Masten. Strax derpaa faldt den forreste Mast, og nu var alt Haab til Redning ude. Vi saae alle den visse Død for os; den eene raabte paa Kone og Børn, den anden paa Slægt og Venner, og hele Skibet gienlød af fortvivlede Skrig. Styrmanden, endskiøndt han selv havde opgivet alt Haab, stræbte imidlertid at stille Mandskabet tilfreds, og

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

bad dem holde op med deres Hylen og Tuden, som ikke hialp dem det mindste; men i det han talte, kom en Styrtning og kastede ham over Bord. Han sank ned og kom et Par Gange op igien, længer og længer fra Skibet, indtil han endelig opslugtes reent af de fnysende Bølger. Samme Skiebne havde tre andre, nemlig vor Kiøbmand og to Matroser. Jeg var den eeneste, som bar denne almindelige Jammer med Taalmodighed, eftersom jeg var kied af Livet, og fandt slet ingen Lyst til at komme tilbage til *Martinia*, hvor jeg havde mistet baade min Friehed og min Agtelse: altsaa var i deres Tal,

Som alt har tabt, og intet frygte meer.

Det gjorde mig kun ondt for Kapteinen, som paa den hele Reise havde viist mig saa megen Godhed; jeg stræbte derfor med de fyndigste Ord at opmuntre hans nedslagne Sind, men al min Veltalenhed var spildt; thi han blev ved at sukke og hyle, som et Fruentimmer, indtil der kom en Bølge og kastede ham i Søen. Stormen tog bestandig meer og meer Overhaand, og ingen bekymrede sig meer om Skibet. Uden Roer, uden Master, uden Aarer eller Toug, førtes Skroget hvorhen Bølgerne vilde. I hele tre Dage vare vi saaledes en Boldt for de rasende Storme, udmattede af Hunger, og i bestandig Forventning af den sig nærmende Død. Af og til saae vi vel Himmelen klar; men Stormen rasede alligevel bestandig. Til Trøst for de overblevde Skibsfolk opdagede vi endelig noget borte et biergefuldt Land, og da Vinden stod der paa, var der Haab om, i kort Tid at naae det. Skjøndt dette umueligt kunde gaae an uden Skibbrud, da Kysten bestod af steile Klipper, var det dog at formode, at nogle, om ikke alle, kunde redde sig paa Stykkerne af Skroget. Mens vi fornøiede os i dette Haab, stødte Skibet paa et blødt Skiær saa stærkt, at det skildtes ad, og gik i hundrede Stykker. I denne Angest fik jeg fat paa en Planke, og, uden at bekymre mig om de andre, tænkte kun paa at redde mig selv, saa at jeg endnu i dette Øieblik ikke veed hvorledes

SEILADSEN TIL VIDUNDER-LANDENE

det gik dem. Det sandsynligste er, at de alle ynkeligen ere omkomne; thi jeg hørte aldrig siden at nogen af dem var kommen til dette Land. Jeg blev meget hurtig dreven frem af Bølgerne, hvilket var min Lykke; thi havde det varet lidt længer, maatte jeg udentvivl have opgivet Aanden af Hunger og Udmattelse. Da jeg var kommen inden for en Odde, lagde Bølgerne sig, og jeg hørte kun det oprørte Hav sagtere og sagtere bruse. Da jeg saae, at jeg var nær ved Strandbredden, gav jeg mig til at raabe meget høit, i Haab om, at Indbyggerne paa dette Skrig skulde komme mig til Hielp. Paa det første Raab fik jeg intet Svar; men da jeg raabte anden Gang, hørte jeg en Lyd fra Strandbredden, og saae endeel af Landets Indbyggere løbe ud af Skovene, og komme mig imøde i en Jolle, som var sammenflettet af Vidier og Eege-Qviste, hvoraf jeg sluttede, at denne Nation maatte være meget vild og udyrket. Men jeg blev inderlig glad, da de som roede, kom mig nærmere; thi de havde fuldkommen menneskelig Skabning, og vare de eeneste rigtige Mennesker, jeg paa min hele Reise havde truffen. De ligne meget de Folk paa vor Klode, som boe i det heede Jordstrøg; thi deres Skiæg er kulsort, og deres Haar krøllede: og de enkelte, som have langt og lyst Haar, holdes for Vanskabninger. Landet, de beboe, er meget klippefuldt; de krumme Fieldrygge, og sammenstødende Biergtoppe, som i mangfoldige Bugter giennemskiære Luften, gjøre, at Lyden kommer igien med Ekko paa Ekko i de underliggende Dale. De nærmede sig endelig til den Planke jeg drev paa, toge mig i Jollen, og satte mig i Land, saa vaad som jeg var, hvor de gave mig noget at spise og drikke. Skiøndt det var ikke synderlig velsmagende, hvad jeg fik, vederqvægede det mig dog saa meget, da jeg havde sultet og tørstet i tre dage, at jeg i Hast kom igien til mine forrige Kræfter.

TOLVTE KAPITEL

Forfatterens Ankomst til Qvama.

Imidlertid stimlede en stor Mængde Mennesker omkring mig fra alle Kanter. De opfordrede mig med een Mund til at tale; men da jeg ikke forstod deres Sprog, vidste jeg ikke hvad jeg skulde svare dem. De gientog ofte de Ord *Dank, Dank*, og da disse syntes mig at være tydske, svarte jeg dem først paa Tydsk, siden paa Dansk, og endelig paa Latin; men de gave ved Rysten med Hovederne tilkiende, at disse Sprog vare dem ubekiendte. Jeg forsøgte tilsidst at forklare mig i de underjordiske Sprog, nemlig paa *Nazarisk* og *Martiniansk*; men ogsaa det var forgieves. Jeg sluttede deraf, at dette Folk maatte ikke have mindste Omgang med Fremmede, enten ved Handel eller andre Forbindelser, og at jeg altsaa her maatte nødes til at blive Barn igien, og gaae i Skole paa nye.

Efterat vi i lang Tid havde talt sammen, uden at forstaae hinanden, førte man mig til en lille Hytte, som var flettet af Vidier. I denne fandtes hverken Stole, Borde eller Bænke; de sadde paa Jorden og spiiiste, og isteden for Senge, strøede de Halm paa Gulvet, hvorpaa de laae i Flæng blandt hinanden om Natten. Dette forundrede mig saa meget meere, da Landet har Overflod af tykke Skove. Deres eeneste Næringsmidler vare Melk, Ost, Bygbrød og Kiød, som de stegte paa Gløder, siden de slet ikke forstod at kaage: kort sagt, de levede næsten som de første Mennesker,

Der bare dræbte Dyrs aflagte Klæder,
Aad Vildt, og Rødder; drak af næste Flod,